

la humanitat

PORTANTVEU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

2a EPOCA — Nm. 100 — 15 Novembre del 1948

Fundador : LLUIS COMPANYS

Redaccio
1 Administració :
5, Fbg Poissonnière
Tel. PRO 15-01, poste 14
Paris (IX)

Xecs postal
Paris, C. 646950

Santiago Vila
5, Fbg Poissonnière
Paris (IX)

Una sola preocupació :

La llibertat dels empresonats

i la de Catalunya.

ELS QUI PACTIN AMB FRANCO es faran cómplices dels seus crims

ELS CREUATS DE LA BARBARIE EL CATALANISME LIBERAL

Lluny d'abaixar-se el teló sobre la tregèdia espanyola, aquesta devora progressivament noves víctimes davant l'esguard impassible dels agents que mesuren l'eficàcia dels punts estratègics i es disposen a assenyalar-los una missió en els plans de les futures operacions militars. La freda raó de la bèstia bèl·lica ha absorbit la calor de l'ocell que canta en una branca d'olivera. Mussolini i Hitler es revolten en el més enllà i maleeixen les presses de la fatalitat. Franco passeja amb altanería per l'escena duent una creu al pit i un punyal dissimulat en els orípells rifenyos : escup damunt les tombes i somriu davant l'estampa que mostra el sacrifici dels seus progenitors. Els treballadors de la futura guerra obren els braços d'acer per a rebre el cos greixós d'aquell generalot espanyol que fa pregonar la seva glòria guanyada en una pau de mentides i d'especulacions.

Les Nacions Unides continuen la seva ruta en zig-zag devers una pau esquerra. Les discòrdies dels homes d'Estat, la lluita per llurs patrimonis, d'una noblesa incerta, poden més que el bon desig de tots els qui encara no han esborrat dels ulls els horror i les misèries de la guerra. I nosaltres desesperem per aquesta impotència volguda davant no pas d'un Estat ferotgement armat i unit, ans d'un esclerissat clan de gangsters que estén la desolació per tot Espanya.

A les taules dels governants s'amunteguen diàriament plec de cartes que invoquen el dret a la vida dels homes que romanen dins d'aquesta ergástula anomenada Espanya. Els assassinats es podrien evitar amb un simple gest energic del Vaticà o del Palais de Chaillot, però en un i altre lloc es practica la política de no-intervenció davant del crim, retrogradant així a milions d'èssers a la infima condició de coses que es poseeixen absolutament, amb dret a l'ús i a l'abús abandonant-los lligats de mans i de peus als violents capricis d'un dictador que opera emparat per l'esperança de les botelles de xampany i pels aflatcs dels « turistes » que acoten el cap davant el seu sabre de creuat de la barbàrie.

Els socialistes han posat el món davant el testimoni irrecusable dels successos de « Pozo Fumeres » (Astúries) : uns obrers precipitats vius dins d'un pou i un pare i dues filles cremats vius per la Guàrdia Civil. Vint-i-vuit guerrillers han pogut salvar-se i han passat a França, fugint de la terrible tenalla oberta per la Guàrdia Civil, pel « Tercio » i pels moros, forces mobilitzades per Franco a la recerca dels delators d'aquells fets. Els estudiants han fet conèixer que a Barcelona ha estat condemnat a mort un dels seus per actes que no li poden ésser imputats. Els sindicalistes

comuniqueu l'obertura d'un procés contra 26 obrers, i des d'ara es parla de les següents peticions de pena : Manuel Villar i Miquel Monllor, a mort ; Pere Sánchez, Eustaquí Rodríguez, Félix Carrasquer i J. Bruno a trenta anys d'empresonament. Els comunistes aporten proves sobre la causa que comprèn vuitanta encartats. Vuit d'ells han estat condemnats a mort i a l'hora en què escrivim s'està en l'angoixa per llur sort. Es tracta d'Angel Carrero, Pere Valverde, Numen Mestres, Joaquim Puig Pidemunt, Esteve Arias, Sants Gómez, Carles Valls i Bernat Cregut. Tots ells inculpat, capriciosament, per l'atemptat contra l'edifici de « Solidaridad Nacional » de Barcelona. Les mateixes organitzacions comunistes donen altres catorze noms també pendents de fatals sentències. « Estat Català » és objecte de persecució i a hores d'ara un dels més destacats elements és a la Qüefatura de Policia de Barcelona on ha estat objecte dels més vils tractaments. I nosaltres mateixos estem sota la influència de la més gran de les indignacions davant la sentència contra el President Companys. Heus ací un home assassinat per haver fundat, legalment i en l'any 1931, un partit liberal i democràtic. Els nostres quadres estan implacablement perseguits i un militant de l'exili en greu perill pel fet d'haver travessat la frontera per acudir a l'enterrament de la seva mare. El balanç repressiu d'un any i mig ofereix aquesta desoladora xifra : 588 afusellats, tots víctimes dels Tribunals Militars d'excepció.

Lancem una urgent apel·lació a tots els homes de bona voluntat, a tots els qui figuren en les Lligues dels Drets de l'Home, a tots els membres de les organitzacions humanitàries, i, finalment, a tots els Delegats que actualment intervenen a les N. U. per tal que fixin llur esguard en la tràgica escena espanyola. No reclamem els drets que ens pertoqueu — i als quals no renunciem — i que posseïen els ciutadans dels països democràtics, sinó que ens limitem, en aquestes hores de dolor i de sobte, a demanar una acció internacional eficaç que aturi immediatament el motor de l'aparell repressiu que posseïx el General Franco.

Prou sang a Espanya ! Neutralitzeu aquest llevat d'odis i de desesperació que causa el règim sanguinari espanyol ! Si els dirigents del món no posen fi a aquesta orgia criminal recolliran demà un fruit ben diferent del que pretenen. Prou sabem els innombrables problemes que els preocupen en aquesta hora, però llur sordera o inhibició comprometrà, irremissiblement, la pau de les consciències i els valdrà la pèrdua dels milions de simpaties que havien guanyat en el cor d'unes Espanyes adolorides, però esperançades.

« Haldane Society », organització d'advocats socialistes de Londres, ha publicat a la premsa anglesa el següent informe : « El nostre afiliat Mr. James S. Clark, M.C., acaba de retornar de Barcelona on ha assistit com a observador al Consell de Guerra contra 78 catalans, homes i dones. Sota l'acusació de « rebel·lió militar » se'ls imputava els delictes més variats, des de la col·locació de bombes fins al de « propaganda il·legal » i « fabricació de banderes catalanes ». El procediment de judici sumariíssim — descriu l'observador — fou una nova paròdia judicial ; l'acta acusatòria fou llegida a tota velocitat ; els defensors, en la seva major part, estaven més preocupats en complaure el Tribunal que en defensar la innocència dels acusats, i, en conjunt, l'atmosfera del judici tractava, en realitat, d'accentuar els delictes més trivialment amb les acusacions greus de terrorisme imputades a alguns — molt pocs — dels acusats.

Al nostre observador no se li permeté examinar els testimonis escrits contra els acusats — que es deia obraven en poder del Tribunal — ni se li permeté d'entrevistar-se amb cap dels acusats. La policia secreta militar tingué gran interès en tractar d'assegurar-li que no s'emplià cap procediment de tortura per a obtenir les declaracions dels acusats i se li descrí, en detall, els mitjans que no havien utilitzat contra ells. Amb tot, el fiscal, en l'acte del judici reconegué que un dels detinguts Wilson Battle, s'havia tornat boig a la presó i ara està reclos en un manicomí. És molt significatiu el fet que la seva « confessió » constitueix la part fonamental dels testimonis presentats per l'acusació contra la major part dels seus companys detinguts ».

Moments després d'haver-se vist la causa dels encartats i a la qual fa referència « Haldane Society », co-

rrégut per Barcelona la notícia que el Capità General Solchaga no confirmaria les sentències dictades. També s'assegurava que l'Auditor General ha negat validesa jurídica al judici basant-se en que l'acusació està basada en les previsions de la Llei de Seguretat de l'Estat del 1943, posteriorment cancel·lada, mentre l'anomenada Llei per a la Supressió del Terrorisme i Bandidatge fou promulgada després de llur detenció en 1946. Es deia que aquesta protesta fou presentada en l'acte del judici, però el Tribunal Militar la desestimà. També es parla de la possibilitat que sigui presentat recurs davant el Tribunal Suprem per aconseguir que les sentències siguin revocades i es disposi la celebració d'un nou Consell de Guerra.

Vuit dels acusats han estat condemnats a mort i els restants a penes que oscil·len entre 6 mesos i 30 anys d'empresonament.

Curiosa i reveladora coincidència : certs catalanistes de dreta i certs espanyollistes d'esquerra han afirmat que el catalanisme no és ni pot ésser liberal i menys encara esquerrista. Així ho van sostenir una figura tan alta com Torres i Bages i una figura tan baixa com Alexandre Ferrer. El gran bisbe de Vic deia a La Tradició Catalana, que el catalanisme i el liberalisme són com l'aigua i el foc, i la mateixa cosa venia a dir, en discursos i articles, el petit emperador del Paral·lel.

Es veritat que homes i grups importants del dretisme català i de l'esquerrisme espanyol s'han allunyat d'aquesta doctrina, i això ha fet possible, en determinades circumstàncies, d'una banda l'actuació conjunta dels patriotes catalans i, de l'altra banda, l'actuació conjunta de les esquerres catalanes i espanyoles. Però ni en les dretes de Catalunya ni en les esquerres d'Espanya no s'ha esvaït del tot la tesi de la incompatibilitat. Amb alguna freqüència rebrosta d'una manera visible, o bé l'endevinem, latent, en les actituds hostils o receloses.

Ací tenim, per exemple, el llibre de Mossèn Carles Cardó publicat en francès amb el títol d'Histoire spirituelle des Espagnes. Quan l'autor alludeix als catalans heterodoxos de l'època contemporània, ho fa tan agressivament com injustament. Per ell, el corrent que qualifica d'anticristià és, al nostre país, « mesqui i verinós ». En el mateix paràgraf, acobla en aquesta direcció la tasca de Pi i Margall, Ferrer i Guàrdia i Pompeu Gener (als quals aplica la qualificació d'anticatalans i a la de setmanaris anticlericals i pornògrafs. I encara que el justre canonge hagi reconegut noblement que són falses les acusacions que per error adreçava a Pi i Margall (ho són igualment les adreçades a Pompeu Gener), resta en peu la qüestió relativa a la compatibilitat entre el catalanisme i el liberalisme.

Seria sobrer la demostració teòrica de la compatibilitat dels dos ideals. Per nosaltres, catalans d'esquerra, no sols aquesta doctrina és compatible, ans encara són germans. No sols podem ajuntar-los, sinó que no els podem separar. La llibertat dels homes i la dels pobles formen una sola i única llibertat. La llibertat col·lectiva de Catalunya és una part de la llibertat individual dels catalans. No ens considerarem plenament lliures si no ho som alhora com a catalans i com a homes.

Dels fets, no de les doctrines, em proposo tractar en el present article. Concretament, em proposo fer veure que de l'inici de la Renaixença ençà, el seu corrent liberal no ha estat verinós ni mesqui, ans bé sa i ample. Si en alguns moments ha sofert desviacions, han estat degudes a influen-

per A. Rovira i Virgili

el sentit català com en el social i el filosòfic.

Hi hagué el grup de Mossèn Collet amb la revista vigatana La Veu de Montserrat i després La Veu de Catalunya setmanari. Aquest grup sí que era antiliberal. El seu doctrinari fou Torres i Bages. Val a dir que el fet d'haver caigut aleshores els Jocs Florals en mans d'elements en gran part dretistes contribuï a donar al catalanisme un aspecte reaccionari i estantí que no li corresponia verament.

A les darreries del segle passat i a les primeries de l'actual, el catalanisme d'esquerra va créixer. El periòdic Catalònia, de Cases-Carbó, duia precisament aquest subtítol : « periòdic nacionalista liberal ». Liberal i d'avançada era la revista setmanal Jovenut. Liberal i radical i tot, era el setmanari La Tralla. Amb Martí i Julià i altres, la Unió Catalanista es liberalitzà plenament. L'any 1904 apareixia El Poble Català, setmanari catalanista, liberal i democràtic, que el 1906 es convertia en diari, i mesos després s'inaugurava el Centre Nacionalista Republicà, presidit per Jaume Carner i en el qual figuraven homes liberals procedents de la Lliga, com Eudald Sunyer i Lluís Riasec i altres procedents de la Unió Catalanista com Antoni Sunyer i Jaume Gubern.

L'any 1910 els partits republicans que havien entrat a la Solidaritat Catalana es fusionaren en la Unió Federal Nacionalista Republicana, el líder de la qual va ésser Pere Corominas. Caiguda aquesta després de la seva coalició del 1914 amb els lerrouxiens, el Bloc Nacionalista Republicà (líder, Francesc Layret) i el Partit Republicà Català (líder, Marcell Domingo) accentuaren la tendència esquerrista. I així mateix la Federació Democràtica Nacionalista i Estat Català de Francesc Macià. L'Acció Catalana, fundada l'any 1922, era plenament liberal i democràtica així com el seu òrgan el diari La Publicitat, en el qual col·laborava Carles Cardó amb el pseudònim de R. Vespeila. I no cal que expliqui ara el predomini del catalanisme esquerrista durant la segona República Espanyola perquè tots tenim encara ben presents les idees, els fets i els homes d'aquell període.

No. El corrent liberal i esquerrista del catalanisme no és ni ha estat un rierol mesqui i verinós. Ha estat i és un riu de bona font i de bon cabal. Té el seu origen llunyà en l'antiga

guanyar el seu favorit, i Wallace — tret de certs indrets — ha pogut comptar els seus partidaris ».

Ha estat dit que el resultat de les eleccions nord americanes és la resultant de la maduresa d'un poble. Certament, la llibertat en la votació, en la propaganda i la netedat en l'escrutini són prou reveladors d'aquella maduresa. Els mateixos contendents hi ajuden fent-se esclaus de les maneres esportives, allargant la mà al vencedor, respectant aquest la dissort del contrari i tots ells oferint una col·laboració a l'escala patriòtica.

Els obrers han demostrat com és d'eficient llur força quan saben prescindir de les falses sirenes que canten notes de demagogia. No s'ha produït a Nord America l'error dels obrers alemanys fent una política de obediència i facilitant el triomf d'Hitler. Wallace era pràcticament votat per Dewey si es té en compte la seva infima possibilitat de victòria. Però els obrers americans han estat conscients dels perills i no s'han deixat arrossegar pels qui a fi de comptes — i tot i ésser als antipodes — treballaven per la candidatura conservadora.

Els nostres amics figuren entre els qui han estat agradablement sorpresos pels resultats electorals. Tots celebren la victòria d'aquest home tenaç que és Mr. Truman i voldriem creure que la diplomàcia americana, lliure ara de compromisos, rectificaria els seus passos que ha donat en molts llocs i principalment a Espanya.

La força de la democràcia

Les eleccions americanes han causat una viva sorpresa i hom encara es frega els ulls davant el gairebé miracle operat per aquella democràcia que ben lluny de veure d'esquena a la realitat s'hi acara i s'esforça a fer-se digna dels seus gloriosos antecessors. Certament, no manquen les faltes i algunes són de grau considerable, però la premsa no ha pogut evitar el triomf democràtic i la força tentacular del diner no ha fet

comptar els seus partidaris ».

Ha estat dit que el resultat de les eleccions nord americanes és la resultant de la maduresa d'un poble. Certament, la llibertat en la votació, en la propaganda i la netedat en l'escrutini són prou reveladors d'aquella maduresa. Els mateixos contendents hi ajuden fent-se esclaus de les maneres esportives, allargant la mà al vencedor, respectant aquest la dissort del contrari i tots ells oferint una col·laboració a l'escala patriòtica.

Els obrers han demostrat com és d'eficient llur força quan saben prescindir de les falses sirenes que canten notes de demagogia. No s'ha produït a Nord America l'error dels obrers alemanys fent una política de obediència i facilitant el triomf d'Hitler. Wallace era pràcticament votat per Dewey si es té en compte la seva infima possibilitat de victòria. Però els obrers americans han estat conscients dels perills i no s'han deixat arrossegar pels qui a fi de comptes — i tot i ésser als antipodes — treballaven per la candidatura conservadora.

Els nostres amics figuren entre els qui han estat agradablement sorpresos pels resultats electorals. Tots celebren la victòria d'aquest home tenaç que és Mr. Truman i voldriem creure que la diplomàcia americana, lliure ara de compromisos, rectificaria els seus passos que ha donat en molts llocs i principalment a Espanya.

Els republicans, pel nostre compte, tenim el deure d'apropar-nos a les organitzacions obreres que han possibilitat aquella victòria esclatant i demanar-los la lògica conseqüència de llurs sufragis.

DE CATALUNYA ESTANT :

LA CONSCIÈNCIA DELS CATALANS

BARCELONA, octubre. — Amb tota la faramalla que el franquisme acostuma a posar en tots els actes que realitza, ha tingut lloc la celebració del centenari de la inauguració del « carril de Mataró ». El programa era oficial, fred, encara que el més pur estil provincial. En les emissions de ràdio i en els articles de premsa, el nom de Mataró restava gairebé a l'ombra i ja no cal dir que el nom del promotor del primer tren, Miquel Biada, no ha constat enlloc.

Per contra, han volgut honorar la memòria del Marquès de Salamanca, qui patrocinà la idea del segon ferrocarril (Madrid-Aranjuez), i la seva efigie figura en una emissió especial de segells de correus. L'« oblit » oficial, però, ha estat rectificat pels matornals els quals han homenajat Miquel Biada per mitjà d'un monu-

ment. El fet ha produït el seu enrenou i l'amor a la veritat i a Mataró ha valgut unes dimissions dats de l'Ajuntament i de la mateixa Comissió d'Homenatge. El fet diferencial ha estat palesat un cop més per una i altra banda.

Segueixen els atracaments. El passat setembre, entre 11 i 12 del matí, tocà el torn a l'Agència del Banc Hispano-Colonial de la Plaça de Mossèn Cinto. Es presentaren vuit individus baixats de dos autos i es feren ràpidament amos de la situació amb l'ajut d'unes amenaçadores metralleres. S'emportaren 720 mil pessetes i les 17 mil d'una persona que acabava de cobrar i romanien dins l'establiment. Es objecte de successos comentarís el fet que l'atraca-ment tingué lloc en el precís moment en què l'habitual guàrdia estigué absent. Complicitat ?

Pocs dies després, fou assaltada i robada la « Banca Pérez López » de Coll-Blanc. Els atracadors anaven

carregats de pistoles, metralleres i de bombes de mà. Decididament, el « règim » vigila d'allò més... els polítics.

Un full clandestí comenta : « La descomposició interior de Falange s'acaba de fer manifesta gràcies a uns pasquins enganxats a les parets de la Ciutat i segons els quals el « moviment » no té res a veure amb tot el que ha vingut succeint d'uns anys ençà al país. La culpa, diuen els falangistes, és dels militars i de l'Església. Bé, senyors falangistes — diu el full —, aleshores, ¿ per

què heu suportat tant de temps que uns senyors, per als quals descobriu una antipatia popular, tinguessin les regnes del poder ? Senzillament, perquè en sou tan responsables com ells, però no dir més, car vosaltres, i ningú més que vosaltres, fóreu els instigadors de tots els assassinats i lladroncs ». — C. 1.

LLEIDA, octubre. — Feia anys que no havíem estat a Lleida. Després d'haver-la visitada ens sentim l'ànim i l'esperit reconfortats, sobretot perquè ens n'havien parlat en tons pessimistes i pretenent fer-nos creure que les petjades dels nostres dominadors hi havien deixat forta senyal i que, per tant, avui, imperava damunt la ciutat del Segre l'esperit despota del vencedor. Sortosament, però, a la nostra manera de veure-ho, no és pas així. Ho hem pogut constatar i volem exposar-ho tal com ho hem observat.

(Passa a la segona pàgina)